

ETNOGRAFSKI MUZEJI V EVROPI

Prvi kongres evropskih etnografskih muzejev, Pariz 1993

IRENA KERŠIČ

V letu 1993 načrtujejo v Parizu prvo srečanje etnografskih muzejev na evropski ravni. Organizator oz. koordinator tega kongresa je pariški Musée des Arts et Traditions populaires (ATP) skupaj s francoskim komitejem ICOM-a. Organizatorji so na ta kongres povabili strokovnjake etnografskih muzejev iz vse Evrope s ciljem, da bi v spremenjeni Evropi z zelo različnim izhodiščnim položajem na vzhodu in zahodu poudarili pomen identitete in kulturne dediščine, ki jo hranijo etnografski muzeji.

Kljub različnim razmeram in podedovanim kulturam se na vzhodu in zahodu Evrope pojavljajo podobna vprašanja, na katera bodo muzealci in teoretiki skušali na prvem kongresu evropskih etnografskih muzejev tudi odgovoriti.

Obstoj kulturnih razlik je danes vedno bolj ogrožen. Kaj narediti, da temu ne bo tako? Kakšno vlogo pri tem imajo etnografski muzeji? Kajti prav ti hranijo, raziskujejo in razstavljajo neizmerno različnost kultur, ki bi morale pomeniti vir ustvarjalnega oplajanja za Evropo jutrišnjega dne.

Ali lahko z boljšim poznavanjem kulturne dediščine bolje razumemo tudi današnjo situacijo v Evropi? Končno so postavljena tudi vprašanja, kakšne strategije raziskav moramo načrtovati v bodoče, katere dodatne ukrepe moramo sprejeti in kakšno pomoč potrebujejo nekateri etnografski muzeji.

Nakazana vprašanja so razporejena v štiri velike teme (sestavljene 30.9.1991) oz. področja refleksij, ki jih bomo tu predstavili dobesedno:

1. ETNOGRAFSKI MUZEJI V EVROPI REGIJ

Tipi, oblike, cilji

1.1. Definicije

Od muzejev tako imenovanega ljudskega življenja do muzejev splošne etnologije. Ali lahko pojem etnografskih muzejev razširimo na vse muzeje, ne glede na to iz katerega obdobja so in katerim je etnologija osnovna disciplina?

Zbirke. Obsežnost pojma 'predmet' k obširnejši kategoriji 'dokument'. Kako predmet - dokument vstopi v kolekcijo?

1.2. Kulturne meje in politične meje

Njihova vloga, regionalni in nacionalni obseg, kulturne značilnosti znotraj političnih in ekonomskih enot.

1.3. Mreže in programi

Mreže v prostoru, mreže, ki se ustanavljajo, programi, ki so v teku.

1.4. Za evropski pravilnik etnografskih muzejev?

Ali ni čas za profesionalce, ki delajo v etnografskih muzejih, da ustanovijo združenje po etničnih principih in povabijo vlade, od katerih so odvisni, da jih podprejo pri določenih obveznostih, ki se tičejo ohranjanja, pomena in uporabe etnološke dediščine v Evropi in po svetu.

2. MODERNIZACIJA: KAJ NAREDITI?

Kako je preteklost združena s sedanostjo? Kako lahko razvijamo pogoje za kritičen pogled elementov, ki sestavljajo neko identiteto oz. kulturno identiteto? Kako lahko obstajanje preproste etnološke dediščine, ki jo hranijo etnografski muzeji, poraja napredna razmišljanja?

2.1. Raziskava

Poleg splošno znanih raziskav iz ruralnega sveta še raziskave mest, predmestij industrijskega okolja, migracije, manjšine...

2.2. Neevropske etnografske zbirke

Kakšne uporabe in do kam? Kakšno mesto lahko muzeji namenijo drugim kulturam?

2.3. Sodobne obrti in ustvarjanje

Kakšno posredovalno vlogo imajo lahko muzeji pri tem?

2.4. Pridobitve in kulturna politika

Kakšne zbirke, za kakšne kulturne akcije?

3. ETNOGRAFSKI MUZEJI, NJIHOVI OBISKOVALCI IN NJIHOVI POMENI IZRAŽANJA

3.1. Poznati publiko (obiskovalce)?

Kakšni so najboljši pogoji za pospeševanje dialoga, za povečanje avdience?

3.2. Muzeografija

Ali stalne razstave opustiti? Razstava: Kakšne elemente naj vsebuje in koliko vsakih? Specifika 'jezikov', ki se uporabljajo v etnografskih muzejih.

3.3. Primer ekomuzeja,

prispevki in razvoj ekomuzeologije.

3.4. Vodnik po evropskih etnografskih muzejih?

4. ZNANSTVENE RAZISKAVE, DOKUMENTACIJA, INTERDISCIPLINARNOST

4.1. Etnološke raziskave in evropski muzeji, poročila nekaj pomembnih primerov.

4.2. Vloga raziskave in aplikacija zgodovinskih metod k študiju kolekcij. Kako razviti to prakso za evropsko etnologijo?

4.3. Dokumentacija za publiko? Za raziskovalce? Kako? Koliko?

4.4. Od raziskave do kulturne akcije, definicija evropskih in transnacionalnih raziskovalnih programov.

Kongres bo potekal predvidoma v ATP v Parizu. Pričakujejo okrog 300 udeležencev, etnoloških muzealcev iz vse Evrope. Pri tem je za vsako deželo predvideno omejeno število udeležencev. Kongresna jezika sta francoščina in angleščina. Za leto 1993 predviden kongres bo trajal 3 dni, koordinacija Martine Jaoul, ATP Pariz, 6, Avenue du Mahatma Gandhi.

MEDNARODNO POSVETOVANJE O VLOGI ETNOGRAFSKIH MUZEJEV DANES

Videm, 13. in 14. december 1991

INGA MIKLAVČIČ-BREZIGAR

Posvetovanje o etnografskih muzejih in njihovi vlogi danes je potekalo v Vidmu, v organizaciji Furlanske filološke družbe (Societa Filologica Friulana), sodelovali pa so etnologi in etnografi iz Furlanije-Juljske krajine, Karnije, Avstrije, Hrvaške in Slovenije. Pobudnica posvetovanja je bila prof. Andreina Nicoloso-Ciceri, znana raziskovalka tradicionalne ljudske kulture Furlanije, Beneške Slovenije in Karnije.

Prispevki s posvetovanja bodo sicer objavljeni v zborniku Furlanske filološke družbe, vendar bi rada že ob tej priložnosti predstavila najpomembnejše misli o razvoju, usmeritvah in problematiki etnografskih muzejev danes, ki so bile podane na posvetovanju.

Predsednik Furlanske filološke družbe Alfeo Misau je v nagovoru poudaril možnosti razvoja etnografskih muzejev v prihodnje, ne le v turističnem smislu, pač pa tudi zato, ker zna sodobna družba toliko bolj ceniti tradicionalno ljudsko kulturo, kolikor bolj se od nje oddaljuje. Varovanje in skrb za elemente identitete naroda, ki so se izoblikovali v času tradicionalne ljudske kulture - torej predvsem elemente jezika in kulture, so ključni razlogi, ki etnografskim raziskovanjem in seveda etnografskim muzejem dajejo izreden pomen.

Prof. Roberto Togni (profesor muzeologije v Trentu) je v predavanju o etnografskih muzejih za devetdeseta leta in o glavnih usmeritvah etnološkega dela v Evropi poudaril pomen "vidnega" oz. "otipljivega" materiala, ki ga hrani muzej in pomen predstavitve tega materiala v muzejski razstavi kot "predstavi" - "spettacolo". Muzej,